

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio I. Quid finis? est ne causa realis? quæ ejus causalitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

creati in agendo à causa prima, & si nihil sit in actu secundo sine concursu Dei, ita nec fieri potest quidquam sine concursu Dei, in actu primo; quia ab iisdem principiis pendet effectus in actu primo, & in actu secundo. Tum quia non est imaginabile esse aliquid verè causam, & tamen non se habere per modum antecedentis. Tum quia posito illo simultaneo concursu in actu primo parato, habente respectu effectus antecedentiam causalitatis, & includente aliquo modo operationem nostram, vel potest fieri & non fieri operatio, vel tantum potest fieri: si primum, quomodo salvatur determinatio? si secundum, quomodo salvatur libertas? Tum quia concursus ille simultaneus, includens nostram operationem, includit illam tanquam effectum. Ergo respectu illius non dicit concomitantiam, sed antecedentiam. Tum quia & esset ille concursus determinatus, ut ponitur, & non determinatus, quia illo posito posset adhuc homo agere & non agere, ut videre est apud ipsum, num. 98. Tum quia, ponamus ex una parte decretum aliquod & concursum determinatum, qui etiam sit per Scotistas necessitatus, ponamus ex alia parte decretum illorum &

concursum concomitantem, fiat parallela: Istud decretum necessitans, est suppositio antecedens, causalitate, positionem effectus, concursus etiam concomitans, antecedit causalitate, positionem effectus, decretum necessitans, non est in nostra potestate ponere vel non ponere, idem verum de decreto & concursu concomitanti decreto necessitanti posito, non potest sequi oppositum in sensu composito, idem convenit decreto concomitanti, hoc ipso enim non esset determinatus. Quid autem rogo habet se sola verbotenus concomitantia, ad salvandam libertatem? Neque valet quod adfert, num. 108. ubi dicit, quando mihi Deus dat concursum determinatum ad unum, quamvis non det concursum determinatum ad oppositum sufficit, quod habeatur concursus in actu primo, hoc est voluntas Dei, parata dare concursum, nam si non sufficit ad libertatem, dare concursum necessitantem, & habere voluntatem paratam servandæ libertatis, nec in præsentia etiam sufficeret, & sicut non sufficit Deum esse paratum ad dandum auxilium sufficiens, sed est necesse illud offerre, ita & in præsentia.

DISPUTATIO VII.

De Causa extrinseca, quæ est Finis & Exemplar.

PAUCA hinc veniunt Scholasticè discutienda, hoc, quod difficultatem habere posset, id est: an bruta agant propter finem propriè? negatum hoc est in Materia de Angelis Dis. 5. n. 85. alia quæ sunt magis propria huius loci, interim decurrenda sunt.

QUÆSTIO I.

Quid Finis? estne Causa realis? quæ ejus Causalitas?

ASSERO primò. Finem ex Aristotele 2. Phys. textu 28. esse id, *cujus gratia aliquid fit*, ex quo rursus causam finalem secundum id, quod dicit 1. Ethic. c. 2. rectè definieris? *Est id, quod propter se amatur, & propter quod cætera volumus*; Reflexendo autem ad terminos, quibus causa in communi definita est, causam finalem definieris;

Quod sit principium determinans ad existentiam gratiæ sui, vel tanquam propter quod. Explicari hoc solet, sic intellectus assentitur quibusdam principiis, quæ de se evidentia sunt, & quibusdam non nisi propter connexionem cum illis, sic etiam voluntas quædam amat objecta propter se, & alia propter connexionem cum illis, & quemadmodum quibus intellectus tanquam immediatis assentitur, vocanturque principia, quibus autem assentitur propter connexionem, vocantur conclusiones, sic quæ appetit voluntas propter bonitatem immediatè in illis inclusam, vocantur finis, quæ autem amantur propter connexionem cum illo bono, vocantur media. Demum sicut principia communicant suis connexis evidentiam, ita finis communicat mediis bonitatem & amabilitatem. Explicari hoc ipsum sic aliter potest.

De ratione finis est ultra se nihil in illo genere, vel ordine habere; & ita est finis linearis, ultra quod

quod non extenditur linea, beatitudoque nostra objectiva est Deus, quia illo possessio, nihil ultra appetit homo. Quod ipsum fundatur in hoc, quia si ultra finem aliquid esset, & competeret, ut supponitur illi fini ratio finis, & non competeret; competeret quidem, ut supponitur, non competeret autem, quia non finiret; siquidem aliud daretur finitivum. Quia autem in bonis sunt aliqua, quibus possessis in illo genere, nihil ultra appetit in illo genere voluntas, fit, ut dentur aliqua bona, quæ finis sint, & dici possint; & ita v.g. bonum, quod adipisci vult ægrotus quæ talis, est sanitas, quæ possessa, ægrotus in illo genere nihil plus appetit; hinc fit, ut sanitas, sit finis bonumque in suo genere finale, & sicut posita Conclusionem ex præmissis, concluditur motus in noscendo objecto, prout contento in Conclusionem, estque illa veritas, ultra quam habitam in objecto Conclusionis, non ulterius arguendo procedit intellectus, sequensque arguitio quæcumque non hoc objectum huius Conclusionis, sed aliud inferet, totaque illius completio, in priori concluditur, & terminabitur; hinc Conclusio ex vi etiam nominis, est finis motus intentionalis intellectivi; ita quando non ulterius in illo genere appetendi movet sese voluntas, illud bonum dicitur voluntatis finis. Quia autem nullus est finis ad quem processu non perveniatur, & ita est finis itineris, ad quem his leucis, stadiis &c. pervenitur, finis motus intellectualis est Conclusio, ad quam mediis præmissis, devenitur; ita etiam & bonum, quod possessio finitur appetitus in illo genere, habet viam suam & processum, hicque non alius est, quam ipsa media, per quæ acquiritur possessio boni, satiativi in genere illo appetitus, finitivique motus voluntatis.

ASSERO Secundò. *Finem esse Causam realem.*

PROBAT id, auctoritas Aristot. 2. Physic. tex. 70. ubi inter causas sine addito, numerat etiam finalem. Posset tamen responderi ad hanc auctoritatem, quod illo loco nihil agat Aristot. de Causa rigorosa, vel non rigorosa, sicut in simili de Causis intrinsicis, dictum est.

ACCEDENDUM ad rationem, quæ in hoc fundatur, quod nihil desit, quominus finis dicatur vera Causa realis. Quia quamvis causa non existat in se, ut nec finis movens existit, sed petit poni & existere, sufficit, quod existat in aliquo sui, hoc est in apprehensione amoreque suæ bonitatis, quæ duo apprehensio & amor, sunt quasi semen finis. Rursus habet veram Causalitatem, stantem in tractione voluntatis, de qua infra, appellaturque hæc tractio motio metaphorica, non secundum esse, quia in rebus non sunt Metaphoræ, sed secundum dici, & sicut cum dico, pratum ridet, non sequitur, quod floreat Metaphoricè, sic nec sequitur ex motione Metaphorica, quod verè non alliciat.

DIFFICILIUS est ostendere, quomodo sit Cau-

sa realis, cum causet seipsum? nam communiter dicitur, quod finis positus in intentione, causet seipsum in executione.

EXPLICAT id Primò Recentior Suar: Quod finis non causet seipsum & respectu sui non sit causa vera, sed quod tamen causet verè amorem sui, à quo habet distinctionem realem, & quamvis hic amor causet postea positionem finis, id non obest; quia axioma illud, quod est causa causæ, est causa causati, procedit in causis ejusdem generis.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Tum quia non est ratio, cur illud axioma teneat in causis ejusdem generis, & non teneat in causis diversi generis? Tum quia debet respectu illius poni causalitas finis, respectu cuius habet rationem finis, jam autem respectu amoris præcisè non habetur ratio finis, cum æquè media ipsa, bonumque non consequibile, amorem mereri possit. Tum quia omne objectum verum cognitum deberet esse finis, est enim amabile, adeoque causans sui amorem, neque tamen ex eo omne objectum, est finis.

EXPLICARI potest Secundò. Causam finalem esse causam physicam, prout physicum opponitur ficto, non verò, prout intentionalis; hinc consequenter dicitur, quod finis, prout est intentionaliter acceptus, sit quid distinctum, à seipso existenti in executione. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia concedo quidem cognitionem, à fine, esse distinctam realiter, sed nego objectum illius cognitionis, & ipsum in executione positum, esse distinctum realiter, cum sit eadem entitas, sed solis statibus diversa. Tum quia Ens existens, ens in potentia, ens possibile, est idem realiter, totaque diversitas, est non in Ente, sed in connotatis illius; Ergò nec finis prout in intentione, à seipso, prout in executione, distinguitur realiter. Tum quia Universale per præcisiones objectivas, vel formales, fabricatum, non est distinctum realiter à singularibus; hinc si distingueretur ab illis, nec prædicari posset de illis, sed falsificarentur propositiones. Ergò nec distinguitur realiter finis quæ talis in intentione, à seipso, prout in executione.

EXPLICARI potest Tertiò. Causam finalem esse causam physicam, sed cum addito intentionalem, consequenter non debere habere effectum distinctum realiter, eo quod id poscat natura Causæ intentionalis, & sicut idem producat se secundo, est Causa vera physica, & tamen non producit effectum distinctum realiter, sic & hæc. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia si dicas hanc esse naturam Causæ intentionalis, non habere à se distinctum effectum realiter, dicam etiam esse naturam causæ intentionalis, ut non sit vera causa realis, idque ob defectum distinctionis ab effectu. Tum quia quamvis salvetur ratio causæ realis sine distinctione reali ab effectu in

† s

pro-

productis & causatis, secundò non tamen in causatis & causantibus primò, aliàs subverterentur & Philosophica & Theologica principia; ostende ergo distinctum effectum realiter, quem causa physica finalis producit primò. Tum quia non poterit ostendi, quid simile operetur finis ei, dum idem reproducit suam Entitatem, quod tamen salvet rationem causæ realis, sed quicquid sit de his principiis, vel exinde hæc explicatio non satisfacit, quia veræ causæ realis si nihil obsit, debet ostendi effectus verus, realis, & distinctus, idque ex proportionem, ad alias causas.

EXPLICARI potest quartò. Inter finem in intentione existentem, & inter finem in executione positum, esse distinctionem realem; quia bonitas illa, quæ erat apprehensa, non est illa eadem, quæ in executione ponitur, sed est distincta numero, eas scilicet, quam Deus ut existat determinat, cum alia numero ab efficiendi produci poterit. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia videtur oppositum esse in communi apprehensione, vulgariter enim assumitur, quòd finis, causet seipsum in executione. Tum quia arbitrium videtur aligare Deum, ne determinet hunc individuum finem pro executione, qui forte in individuo erat in intentione. Tum quia finis potest esse huius in individuo, & executio huius in individuo, casu v.g. quo pro fine sit pomum hoc individuum appetitum.

EXPLICARI tandem potest quintò. Finem esse causam realem respectu mediorum, ad quæ movet, à quibus distinguitur realiter, ex quibus Mediis producit finis.

ASSERO tertio. *Causalitatem causæ finalis esse, ut inquit Philosophi post Aristotelem, motionem Metaphoricam.* Hoc dictum puto fundatur in modo agendi voluntatis, quæ non sistit si bi objectum, sed trahitur ab objecto, adeoque ad illud movetur appetendo; hinc causalitas illius appellatur motio Metaphorica, sed quid tandem sub hoc nomine motio metaphorica intelligendum?

EXPLICANT primò aliqui. Quòd causalitas finis sit amor finis. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia datur amor respectu Dei tanquam finis, neque tamen amor, dicitur causalitas respectu Dei. Tum quia potest esse amor finis, isque adhuc efficax, & tamen saltem divinitus impediri, ne ponatur in executione finis. Ergo amor non est causalitas finis, quia posita causalitate, impossibile est non sequi effectum, qui debet esse finis in executione. Tum quia causalitas debet esse quid receptum à causato; jam autem amor, non recipitur in effectum, quem causat.

EXPLICANT secundò alii. Causalitatem finis esse ipsum bonum, prout connotat dependentiam à se effectus. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia hic agitur de causalitate, ut ita dicam, causata, non de causalitate causante, seu tenente se respectu causæ. Deinde & de hoc ipso quaeritur, in quo sit ista dependentia.

EXPLICANT tertio alii. Cum utroque Suar. & aliis non paucis, quòd causalitas finis, sit ipsa actio efficientis, prout respicit id, propter quod fit. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Quia si nihil obsit diversis causis, tribuendæ sunt diversæ causalitates, magis enim proportionatum est, ut id, cui competit esse causam diversam ut Quod, sit etiam causa ut Quo, seu habens causalitatem diversam. Denique causalitas efficientis, est illa ipsa, effectus suo modo causæ finalis, quomodo ergo erit ejus causalitas ejus causalitas?

COMMODIUS diceretur in re loquendo, non aliud esse causalitatem finis, quam ipsum effectum, prout dependentem ab hoc, vel illo fine. Sic v.g. deambulatio, si fiat dependenter ab intentione, quæ est sanitas. Causalitas in deambulationem erit dependentia intentionalis, deambulationis, ab hac intentione, quæ est sanitas, sicque de reliquis finibus.

RATIO, quia in nullo argui potest insufficiencie hæc explicatio. Breviter causalitas finis, est objectivum propter quod operor, seu objectivum responsivum. *Quare operaris*

QUÆSTIO II.

D reliquis Causam Finalem concernentibus.

Quoad effectus Causæ finalis.

ASSERO I. *Actus antecedentes positionem mediorum, qualis est cognitio finis, simplex complacentia, amor, intentio non sunt effectus proprii dicti, Causæ finalis.*

RATIO prioris. Quia si cognitio finis esset effectus finis, ante cognitionem finis, jam deberet esse in actu primo causæ, sufficienter constitutus & completus finis: ante cognitionem autem non est sufficienter completus; quia finis non cognitus in ordine movendi, seu finalisandi, ita se habet, ac si non esset; deberet autem jam esse completus finis, in actu primo, quia omnis causa, supponitur completa ante suum effectum. Simplex item amor & intentio finis, ut censet Vasquez & Fonseca contra utrumque Suar. non est effectus finis, quia ratio attingendi finem non est propriè effectus finis; jam autem illi actus sunt ratio attingendi finem. Sed sunt illi actus propter bonitatem bonitatis finis, hoc est rationes attingentes bonitatem ipsius, non verò alio modo, fiuntque propter finem, tanquam propter objectum, hinc etiam impropriè dicitur desiderare aliquis pro-